

Familiesamtaler minsker faren for multippel reduksjonisme

Odd Volden
brukeraktivist

LIV MARIE AUSTREMS *Møte med psykiatrien* (Samlaget 1999) er en av de tristeste rapportene vi har fra det norske psykiske helsefeltet. I boka forteller pasienter, pårørende og fagfolk lavmælte, men sterke historier om ikke å nå fram, eller å ikke bli nådd fram til.

Tidsskriftets lesere kan kanskje ikke sies å høre til en utsatt sositop

I et kapittel i boka *Å sette farger på livet*, redigert av Arve Almvik og Lisbet Borge (Fagbokforlaget 2014), introduserer jeg begrepet «multippel reduksjonisme», i et forsøk på å henge en kraftigere bjelle på katten som Austrems informanter prøver å rope inn:

Individualisering, objektivering, henvisninger og ventetid. Geografisk, materiell, økonomisk, sosial og kulturell utskillelse. Alt dette bidrar til at intervensjoner i det som ofte er svært sårbare sosiotoper, kan sette i gang prosesser som lett kommer ut av kontroll – for tjenesteutøvere, og for brukere og pårørende.

Hvis vi skal lete etter *ett* fellestrekk ved ulike former for nedsatt psykososial funksjonsevne, er «reduisert evne til kommunikasjon» nærliggende. Ved å anlegge et individuelt perspektiv, istedenfor et nettverksperspektiv som overordnet brukergrensesnitt, står vi i fare for å svekke kommunikasjonen i en truet sositop ytterligere.

Det må fortsatt være lov å se på feltet med medisinske og psykologiske briller. Men vi kan ikke fortsette å la dette være fabrikkinnstillingen.

Tidsskriftets journalist Øystein Helmikstøl gir med sin reportasje *Familien inn i fengsel* (mai) et usedvanlig viktig og vektig bidrag i retning av å slå tilbake den multiple reduksjonismen. Helmikstøls reportasje, og de påfølgende oppslagene (juni og juli), viser oss at tristessen som Liv Marie Austrems informanter uttrykker, ikke følger en naturlov.

Tvert imot: En stillfaren sosionom (Gunnar Aadde Brevik) tar opp arven fra en stillfaren lege (Tom Andersen), og en stillfaren psykolog (Jaakko Seikkula), og mer skal det ikke til for å gi et hardt prøvet medmenneske og dennes pårørende det denne trenger for å gå «...på butikken med hevet hode og senkede skuldre igjen», som faren uttrykker det.

Tidsskriftets lesere kan kanskje ikke sies å høre til en utsatt sositop. Men farene ved en praksis som kan bidra til multippel reduksjonisme, lurer bak hvert hjørne for psykologer også. Det er derfor ekstra fint at artiklene formmessig fremstår som et polyfont kor. Jeg tror det bidrar vesentlig til å gjøre denne artikkelserien vanskeligere å glemme.

En stemme er likevel savnet: Mange av videre- og masterutdanningene i psykisk helsearbeid for helse- og sosialarbeidere med bachelorgrad har siden oppstarten ved høyskoler og universiteter på slutten av nittitallet vært sterkt preget av ideene og praksisene til Tom Andersen og Jaakko Seikkula.

Hvilke erfaringer har disse utdannerne og studentene gjort seg i møte med praksisfeltet? Er psykologer – i fengsler, i psykisk helsevern, eller i kommunal tjeneste – fødselshjelpere for nettverksdialoger i møte med engasjerte miljøterapeuter, eller bidrar de heller, direkte eller indirekte, til å kvele slike initiativer i fødselen?